

An oil painting of a river scene with rapids. The foreground shows turbulent water with white foam and greenish-blue hues, flowing over dark, jagged rocks. The middle ground features more rocks and a dense forest of evergreen trees on a hillside in the background. The sky is filled with soft, blue and white clouds. The overall style is impressionistic with visible brushstrokes.

webbkatalog 3

Lipstörner
Kamafallet 1899.

Härmed

... en tredje webbkatalog, med svensk konst på papper, duk och plåt, inklusive flera nyförvärv.

Teckningar, skisser och studier dominerar urvalet, med andra ord det fina stadium i bildskapandet då konsten är som spänstigast, och konstnärens intresse för uppgiften som störst. Tydligast är det kanske i Thörnes fina friluftsstudie från Lappland, så mycket friskare än de praktfulla dukar han utförde i ateljén.

Med avstamp i 1700-talet – en studie av Gillberg och en exakt daterad vy av Linnerhielm över Skeppsholmen från Stockholms slott – sträcker sig urvalet över 1800-talet (Zoll, Boklund, Thörne, Thegerström och Liljefors) via Fridell och Lybeck ända fram till 1967 (Stig Åsberg).

Några kataloger framöver kommer att vara tematiska. En katalog med verk av kvinnliga konstnärer är under arbete, och flera kommer att innehålla renodlade urval »ur portföljen» inom två områden, teckningar och svensk svartvit grafik.

Tipsa gärna andra, som du tror skulle kunna ha intresse för kommande kataloger.

Trevlig läsning, och välkommen att uppleva konst och böcker i butiken i Aspudden!

Innehåll

JOHAN CHR. BOKLUND	<i>Sappör från ett bayerskt alpregemente</i>
AXEL FRIDELL	<i>Konstnären Herman Nilsson</i>
JACOB GILLBERG	<i>Fysiognomisk studie: Vreden</i>
BRUNO LILJEFORS	<i>Lejonpar</i>
BRUNO LILJEFORS	<i>Omslagsskiss till »Karrikatyler»</i>
JONAS CARL LINNERHIELM	<i>Utsikt mot Skeppsholmen</i>
BERTIL LYBECK	<i>Quartier Latin</i>
HEDVIG TEGNÉR	<i>Residenset i Östersund</i>
ROBERT THEGERSTRÖM	<i>Modellstudie</i>
ALFRED THÖRNE	<i>Kamajokk, Lappland</i>
KILIAN ZOLL	<i>GyckleJösse, Skotten och Majasofia på åbron i Värnamo</i>
STIG ÅSBERG	<i>Kap Sounion</i>

Lorenz B. Hatt | KONSTHANDEL
HÄGERSTENSVÄGEN 141, 126 48 HÄGERSTEN (ASPUDDEN)
WWW.HATT.SE | INFO@HATT.SE

STOCKHOLM 2016

I. JOHAN CHRISTOFFER BOKLUND

(1817–1880)

Soldat från ett bayerskt alpregemente. (Sappör.)

Olja på pappannå. Ej signerad. 19 × 31 cm.

PROVENIENS enligt påskrift a tergo: »Tillhör Fru Blenda Sundström / målad av professor J C Boklund 1851». Anteckningen förefaller ifylld senare och avser säkert Blenda Lundström (1869–1924), konstnärrens dotter.

8 500 KR

☞ Johan Christoffer Boklund var född på Kulla Gunnarstorp i Skåne och kom som 15-åring till Lund, där han fick undervisning i litografi och arbetade med planscherna till Sven Nilssons fauna. Vid Köpenhamns konstakademi var han elev till J. L. Lund och 1837 kom han till Stockholm och Konstakademien. 1846 reste han med sin elev J. F. Höckert till München, och stannade där i åtta år innan han med ett stipendium fortsatte till Paris.

Denna friska studie är utförd under hans Münchenår, säkert under någon av hans sommarresor i Bayern och Tyrolen.

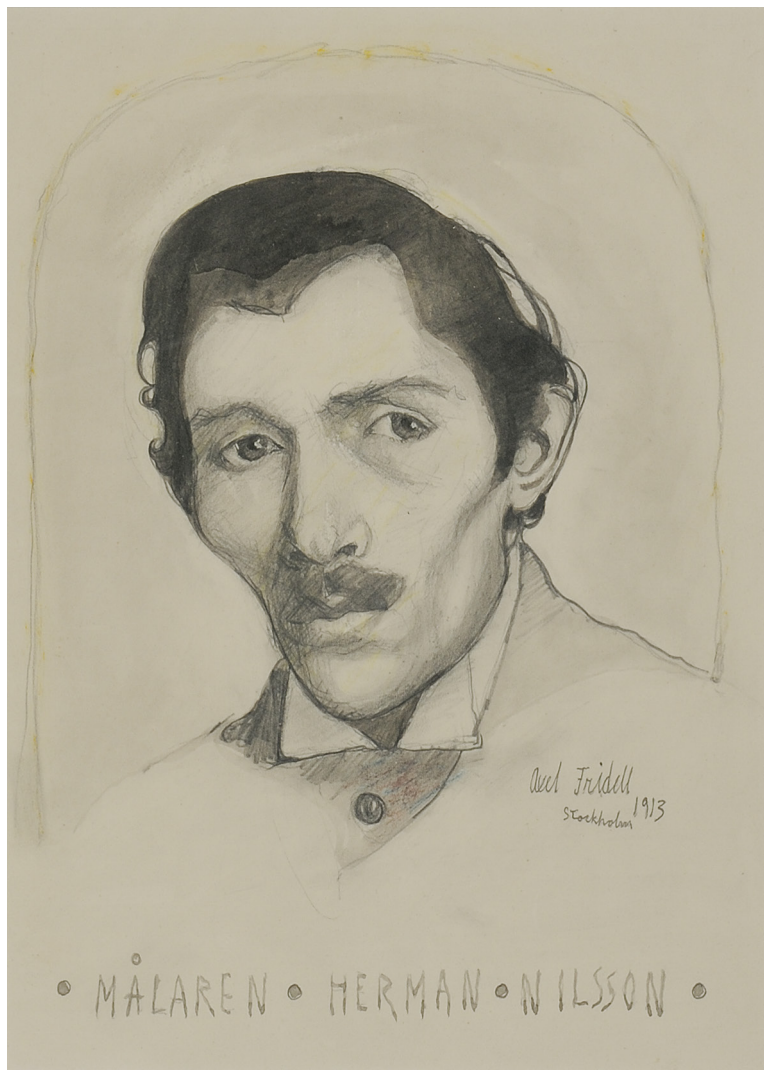
Boklund återvände till Sverige i december 1855, blev lärare vid Akademien och utnämndes till professor. Många ytterligare ämbeten tillkom. Han är inte minst känd för att ha ingått i kretsen kring Karl XV som kungens närmast betrodde konstrådgivare och -lärare, samt föreståndare för hans tavelsamling.

»Boklunds konstnärsskaps karaktär framstår klarast i hans historiska genretavlor och tyrolerbilder», skriver Nordensvan, som uppskattade hans »måleriska hållning, omsorgsfulla behandlingsätt, delikata penselföring och koloristiska charm». Ett av Boklunds tyrolermotiv, *Hemvändande meranskyttar*, stod vid hans död ofullbordat på staffliet.

Talrika soldater befolkar Boklunds historiemåleri, om än ofta i 1600-talsdräkt, och bland hans bevarade teckningar finns åtskilliga studier i blyerts av samtidens militärer i detaljrikt återgivna uniformer. Det förvånar inte att han under sina vandringar velat dokumentera den ovanliga sappöruniformen, och gjort det ovanligt ambitiöst med en vacker antydning om landskapet i bakgrunden. Ämnet passade dessutom tidens fascination för folkliv och traditionella dräkter.

Sappörer var soldater som utförde lättare befästningsarbeten och konstruerade vägar och broar (samt demolerade motsvarande konstruktioner när de tillhörde fienden). Yxan och förklädet var karakteristiska för deras dräkt, och förekommer än idag i vissa ceremoniella uniformer.

2. AXEL FRIDELL

(1894–1935)

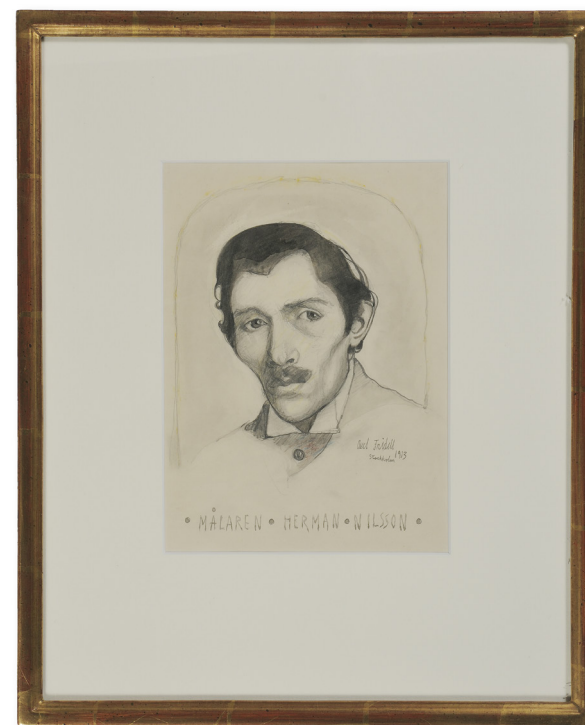
Målaren Herman Nilsson.

Laverad pennteckning. 23,3 × 16,8 cm. Signerad: »Axel Fridell / Stockholm 1913».

PROVENIENS: Erik Hellström, Stockholm (stämpel a tergo »Konst i svenska hem / Samling 1:305»). Hellström hade i sin mycket fina Fridellsamling sjutton målningar utöver teckningar och grafik.

LITTERATUR: Karl Haskel, *Axel Fridell, Bilder 2* (1989), s. 55 (avbildad). 6 500 KR

☞ Herman Nilsson (1889–1953) bytte senare namn till Eugen Örnsäter. Han var målare, skulptör och medaljkonstnär.

3. JACOB GILLBERG

(1724–1793)

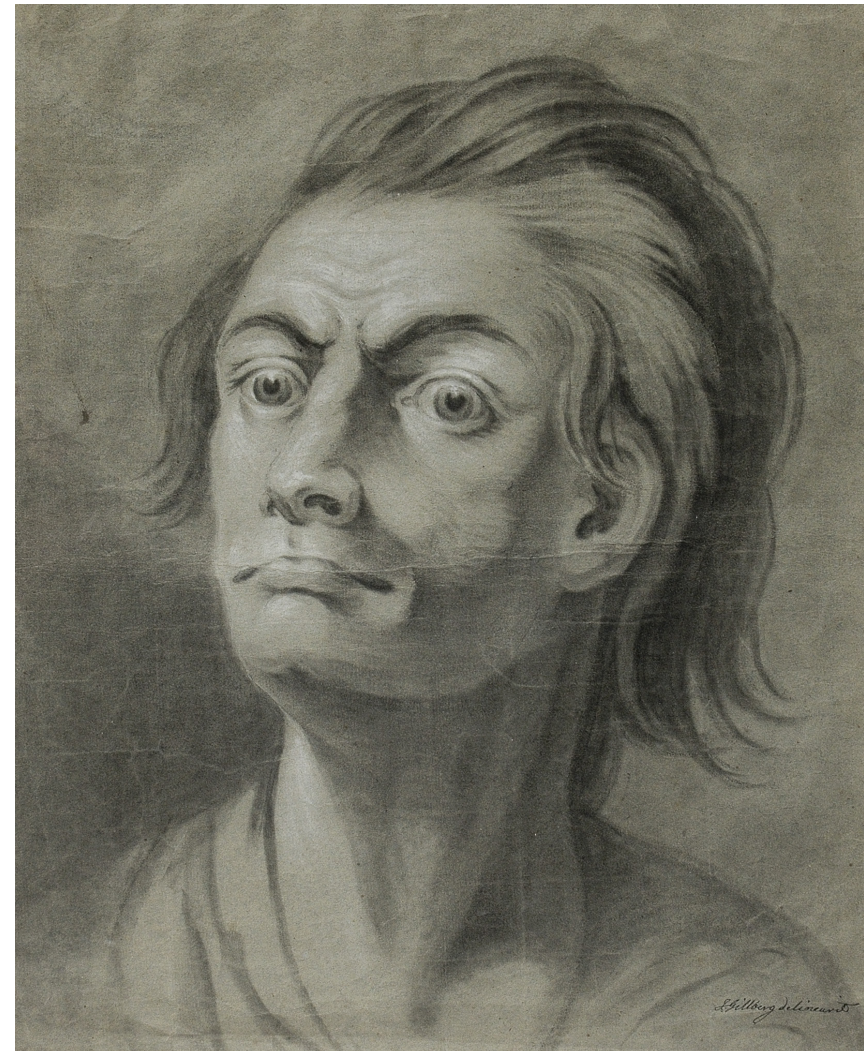
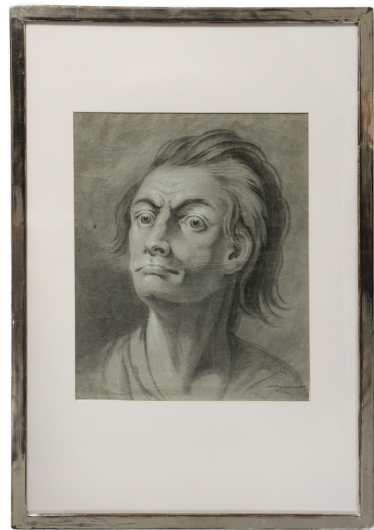
Vreden.

Fysiognomisk studie. Teckning i svart krita med förhöjningar i vitt. Med signatur eller samtida påskrift: »J. Gillberg delineavit». 40 × 32,5 cm. 18 000 KR

¶ Fysiognomiken var en lära med sina rötter i antiken. Den försökte utröna sambandet mellan själsliga tillstånd och kroppsliga uttryck och fick betydelse även för målarkonsten. Den franske hovmålaren Charles Le Brun utgav en inflytelserik traktat i ämnet, *Conférence [...] sur l'expression generale & particuliere* (1698), som synes ha påverkat även Gillberg. Två ambitiöst utförda fysiognomiska studier av hans hand finns bevarade, dels Förskräckelsen (la Frayeur, privat ägo), dels denna ståtliga teckning, som representerar Vreden (la Colère). I sin bok beskriver Le Brun hur denna känsla uttrycks (här i John Williams' engelska översättning från 1734):

»When Anger seizes the soul, it is expressed by red and fiery eyes; the pupil wild and flashing, the eyebrows alike, either lifted up or depress'd; the forehead very frowning, with wrinkles between the eyes; the nostrils open and extended; the lips pressing together, the under one rising above the upper, leaving the corners of the mouth somewhat open, and forming a cruel and disdainful smile».¹

1. Charles Le Brun, *A method to learn to design the passions, proposed in a conference on their general and particular expression*, London 1734, s. 45. | Franska originaltexten: »Lorsque la colere s'empare de l'ame, celui qui ressent cette passion, a les yeux rouges & enflâmés, la prunelle égarée & étincelante, les sourcils tantôt abattus, tantôt élevés l'un comme l'autre, le front paroitra ridé fortement, des plis entre les yeux, les narines paroîtront ouvertes & élargies, les lèvres se pressant l'une contre l'autre, & la lèvre de dessous surmontera celle de dessus, laissant les coins de la bouche un peu ouverts, formant un ris cruel & dédaigneux» (s. 41).

4. BRUNO LILJEFORS

(1860–1939)

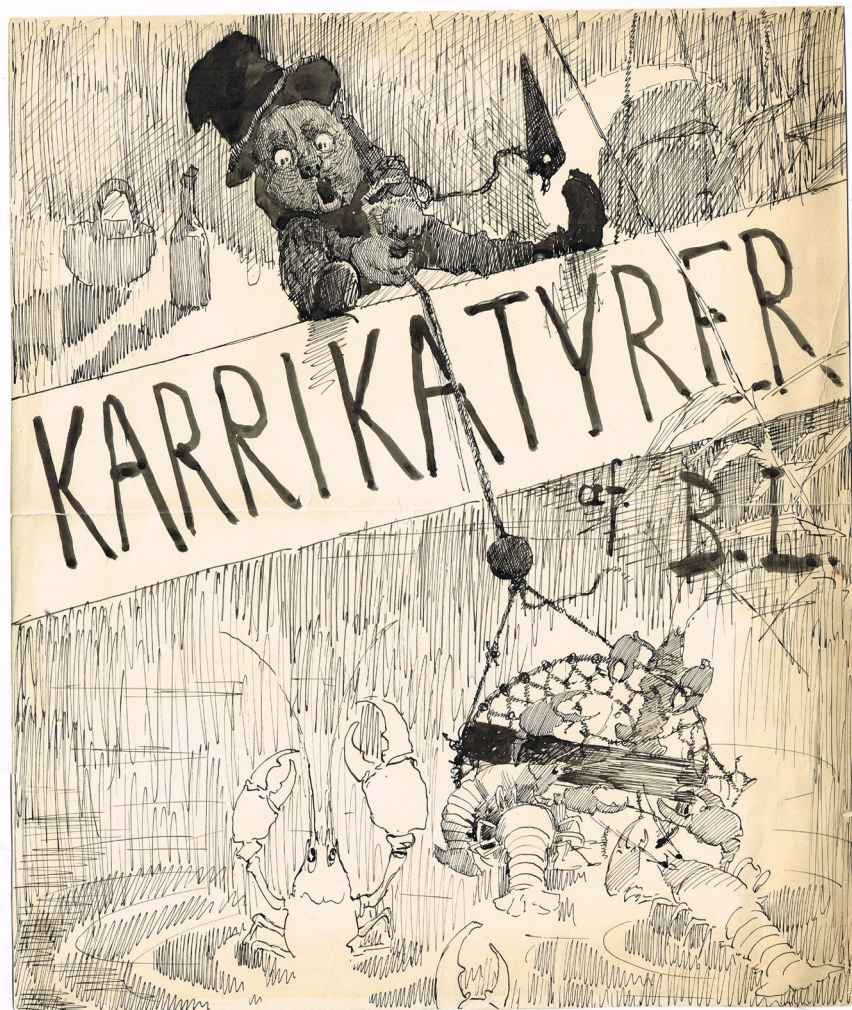
Lejonpar.

Kolteckning. Signerad »Bruno Liljefors» och daterad 1881, då konstnären endast var 21 år gammal. 25 × 30 cm (dagermått). Fäst på kartong.

☞ Utförd under Liljefors korta elevtid på Konstakademien. Efter förberedande studier för ritmästare Carl Gustaf Holmgren i Uppsala började Liljefors vid akademien 1879, men 1882 hade hans ursprungliga entusiasm övergått i besvikelser. Han fick en uppsträckning för bristande närvaro, men ansåg sig inte ha mer att lära i Stockholm och anträdde i stället på hösten 1882 sin första utrikes studieresa.

I Nationalmuseum finns åtskilliga teckningar av Liljefors som föreställer tigrar, men bara ett blad som visar lejon (NMH 75/1941).

5. BRUNO LILJEFORS

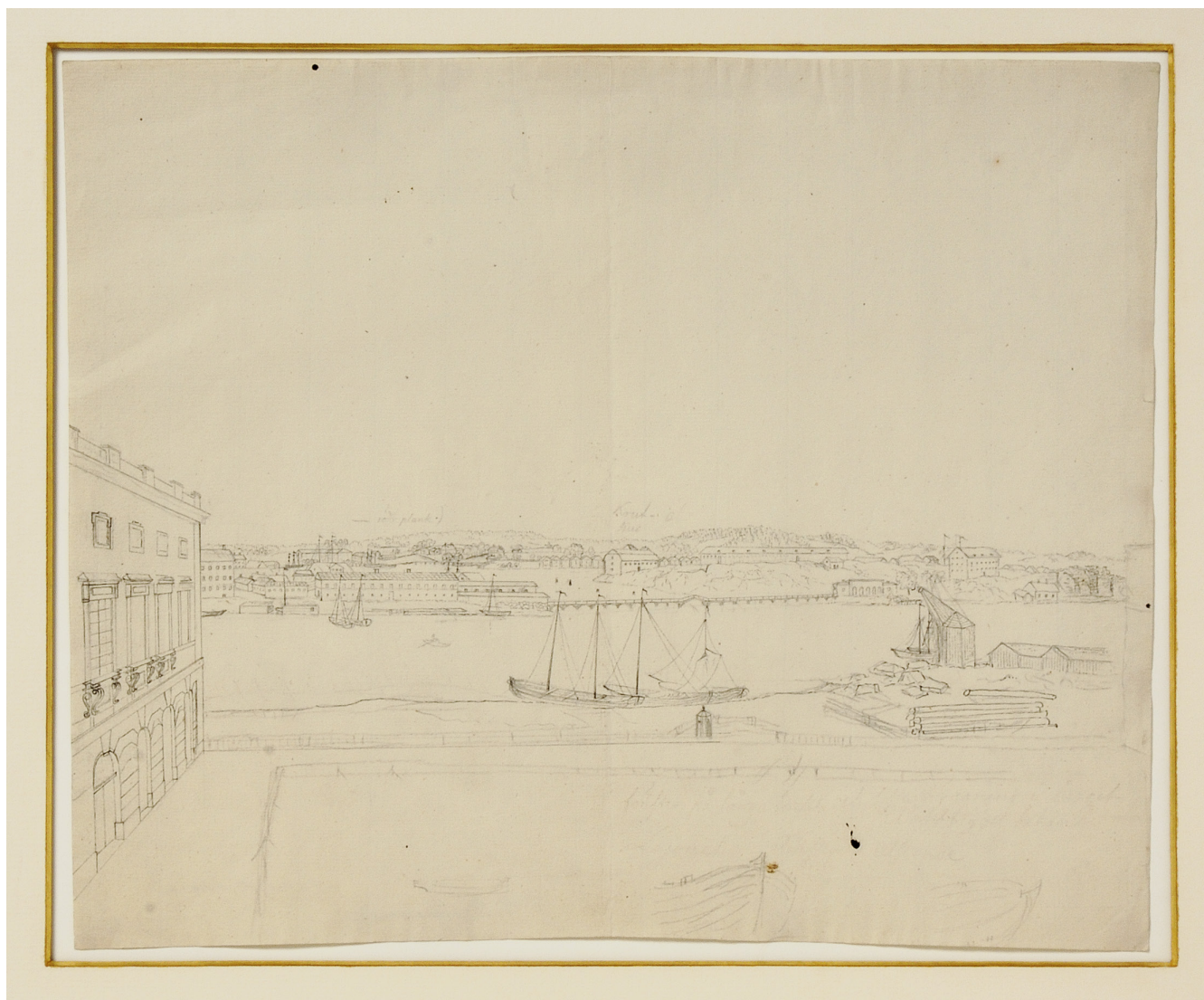
(1860–1939)

Karrikatyrier.

Svart tusch på papper. Signerad i bilden med initialer. Spår av vikning, lätt nötta kanter och någon kort bristning. 35,5 × 30 cm.

¶ Omslagsskiss till det första av två album *Karrikatyrier* som Bruno Liljefors utgav på eget bevåg i tjugooårsåldern 1884–85, och som återger »komiska situationer i djurvärlden med eller utan inblandning av pojkar» (Carl G. Laurin). Det publicerade omslaget pryds av samma motiv som här, dock i form av en akvarell.

Häftena utgavs 1990 i faksimil med efterord av Teddy Brunius.

6. JONAS CARL LINNERHIELM
(1758–1829)

*Utsikt mot Skeppsholmen från Logården
på Stockholms slott,
mycket precist daterad: »d. 11. Apr. 1787.
onsdag e.m.»*

Blyerts. 32 × 39 cm. Osignerad. Dateringen
i bläck a tergo.

PROVENIENS: Jean Bolinder (1813–1899), hans
auktion, Bukowskis, 16–17 maj 1899. Där in-
köpt av Ludvig Broomé, därefter i arv till ci-
vilingenjör Gösta Broomé, Stockholm. (Hans
samling av Linnerhielmbilder ställdes till Örjan
Lindbergers förfogande för en uppsats om Lin-
nerhielms naturskildring i *Ord och Bild* 1939 och
omnämns på s. 454.) 28 000 KR

☞ I Stockholms stadsmuseum finns Johan
Sevenboms version av ungefär samma motiv,
drygt 20 år tidigare (1765).

7. BERTIL LYBECK
(1887–1945)

Quartier Latin.

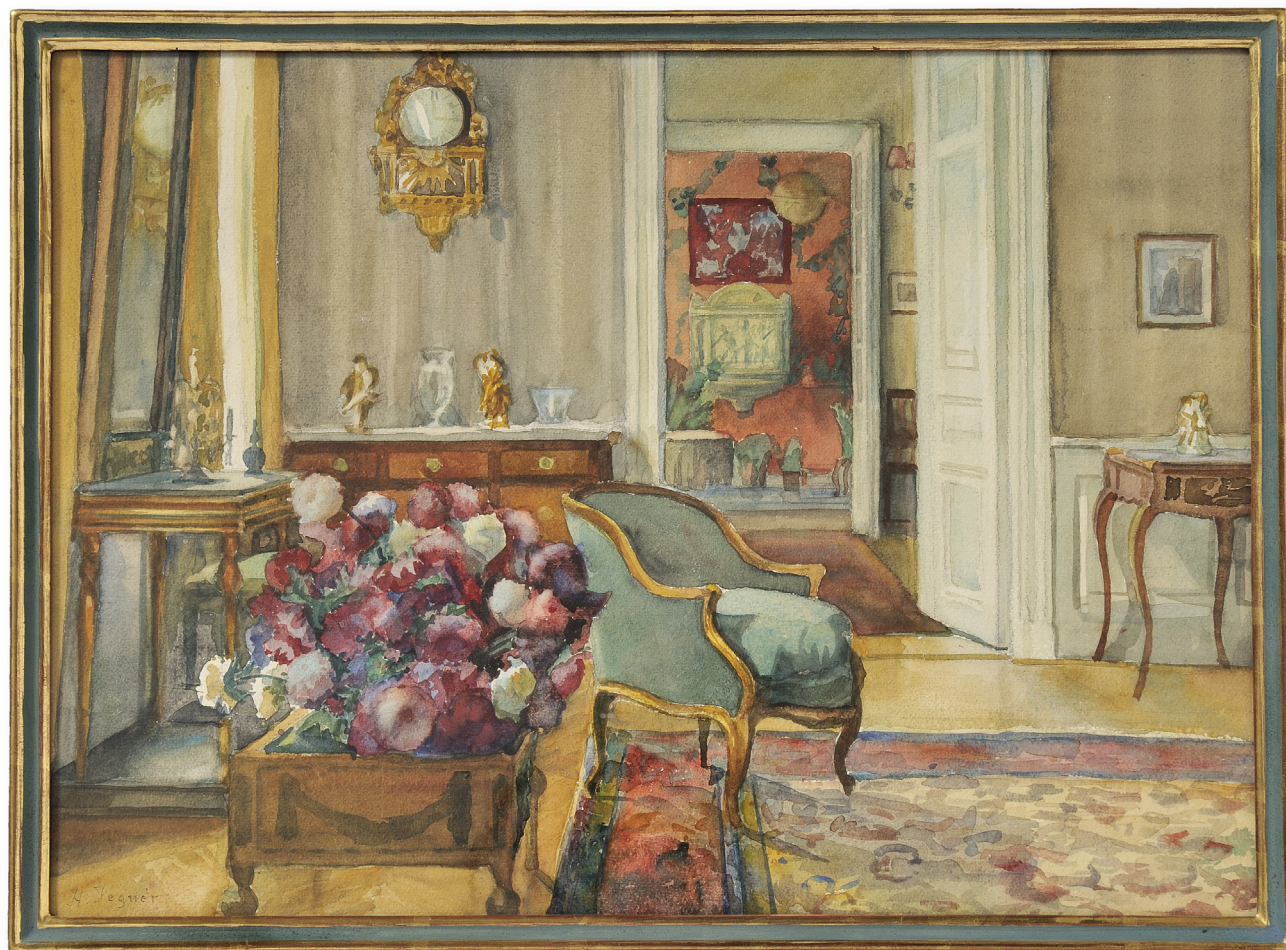
Akvarell och krita. Osignerad. 33 × 41 cm.
Utförd senast 1915.

PROVENIENS: Konstnärrens kvarlätenskap.

15 000 KR

☞ Förlaga för en av Lybecks mest kända etsningar, *Quartier Latin* (1915, 24,3 × 32,2 cm). Den ingick i Föreningen för Grafisk konsts portfölj för 1919 och som nr 238 i katalogen över minnesutställningen i Konsthuset, Stockholm 1952.

»Bertil Lybecks 'Quartier latin' är en humoristisk skildring från bohémilivet i det gamla studentkvarteret i Paris. Ett konstnärspår som inte äger så mycket som en säng är stadd på flyttning i nattens stillhet från en vindskupa till en annan. Han går före och bär sängkläderna på huvudet, hon kommer trippande efter i sin tunna schal – bärande på en fågelbur» (Gunnar Wengström, »Grafisk konst», *Studiekamraten* 1928).

8. HEDVIG TEGNÉR

(1866–1961)

*Salonger i fil. Interiör från
Länsresidenset i Östersund.*

Akvarell. Signerad: »H. Tegnér». 35 × 48 cm.

☞ Hedvig Tegnér var född Munck af Rosenschöld och gift med Elof Tegnér (1844–1900).

Att hon, som var född och länge bosatt i Skåne, målat en interiör från residenset i Östersund är inte så märkligt som det kan synas. Det var nämligen under sju år bostad för hennes yngre bror Mortimer Munck af Rosenschöld (1873–1942), landshövding i Jämtland 1931–1938. Det bidrar även till att datera akvarellen till dessa år.

Mortimer Munck af Rosenschölds hustru, arkeologen Hanna Rydh (1891–1964) gjorde som landshövdingens fru stora insatser för länets kulturarv, och särskilt för Jämtlands läns museum, Jämtli. Hon hade 1919 som första kvinna disputerat i arkeologi vid Uppsala universitet med en avhandling om vikingatida dräktspännen och intresserade sig under tiden i Östersund särskilt för sockendräkter och hemslöjd.

Hedvig Tegnér kunde först i 35-årsåldern – efter makens död 1900 – på allvar förverkliga sin ungdoms konstnärsdrömmar. Akvarellen var hennes främsta uttrycksmedel. Hon skildrade ofta idyller från en svunnen tid, ibland som här en borgerlig interiör.

9. ROBERT THEGERSTRÖM
(1857–1919)

Modellstudie.

Blyerts och röd krita på papper. Osignerad. 55 × 38 cm. (Ursprungligen uppfodrad på nu avlägsnad tunn linneduk, stämplad två gånger a tergo: »De Riviere / Couleurs et Toiles Sup.res / 4. Rue des Beaux-Arts / Paris».)

PROVENIENS: Konstnärens familj till 2012.

9 000 KR

☞ Utförd under Thegerströms år i Paris på 1880-talet. Han hade flyttat dit för att avsluta sina studier och spelade med sin goda ekonomi och sällskapliga läggning en viktig roll som kamrat och hjälpende hand i det svenska pariskotteriet. Thegerström studerade såväl figur- som landskapsmåleri på flera ansedda ateljéer, däribland Académie Julian.

Till skillnad från en del av sina kamrater tog han ateljéstudierna på stort allvar och blev snabbt en av de mest förfranskade av de svenska pariskonstnärerna. Det är tydligt i denna stora och vackra modellstudie, omisskännligt fransk. Men teckningen är samtidigt ett fint porträtt av den magnifikt uttråkade modellen, och elegant utan att vara det minsta insmickrande.

10. ALFRED THÖRNE

(1850–1916)

Kamajokk, Lappland.

Olja på duk, uppfodrad på pannå. 22 × 34 cm. Oramad.
Signerad och daterad: »Alfr. Thörne / Kamafallet 1899».

☞ Lappländsk friluftsstudie av Thörne från hans arbete med målningarna till planschverket *Lappland. Det stora svenska framtidslandet* (1908).

Genom den intensifierade malmbrytningen vid Gällivare och Kiruna kom övre Norrland alltmer i blickpunkten för allmänhetens intresse vid denna tid. Norra stambanans tillkomst gjorde samtidigt dessa nordliga bygder mer lättillgängliga. 1908 demonstrerades det storslagna landskapet i ett praktfullt bokverk, *Lappland. Det stora svenska framtidslandet*, där flera konstnärer inklusive John Bauer och Karl Tirén medverkade med färgplancher och andra illustrationer.

Alfred Thörne var rikt representerad i verket med sex färplancher, som alla återger målningar från 1899 (plr. 4–6, 8–9, 15). Det är monumentala landskapsmålningar som dock färdigställdes först i ateljén efter resan, och där motivet ofta var tillrättalagt och anpassat för en viss komposition eller effekt.

Denna oljeskiss från samma år är långt intressantare både topografiskt och konstnärligt, och utfördes av Thörne 'en plein air', dvs på plats direkt inför motivet. Som så ofta när det gäller friluftsstudier uppvisar den en helt annan friskhet och omedelbarhet än de ateljémålningar som var slutprodukten. Med snabb och inspirerad penselskrift dokumenterar Thörne det rusande Kamafallet och ger oss en mer trovärdig, detaljerad och levande bild än bokens stillsamma och nationalromantiska plansch 4: »Kvikkjokk, Pärtefjällen och Kamafallet i sommarnattsstämning». Där ges forsen en biroll utan repliker, underordnad fjällmassivet och den lågande himlen.

Kamajokk är en tre kilometer lång lappländsk fors med utlopp i sjön Sakkat (Saggat) vid byn Kvikkjokk. Namnet är en försvenskad stavning av det lulesamiska Gamájáhká, som betyder Dunderälven. Så här beskrivs området av Nils Johan Andersson, citerad av Gustaf von Düben i hans bok *Om Lappland och lapparne* (1873): »Qvikkjokks lilla kyrkoby är belägen i yttersta nordändan af Saggat-jaure. Härifrån till Sulitelma är vid pass 10 mil [enligt von Düben snarare 6–7 mil], och något mera än halfvägs häraf, öster om nämnde fjällklump, upprinna utur två ej synnerligen långt från hvarandra belägna små sjöar tvänne bäckar, som snart under sitt lopp genom tusentals bifloder växa ut till strida fjällfloder. De heta Kamajokk och Tarajokk och böja sig först bågformigt från hvarandra, tills de slutligen sammanfalla vid Qvikkjokk i Saggat. Kama kommer der dansande och hvitskummig norr ifrån, och sedan den under nära nog en half mil bildat en oafbruten, stenuppfylld fors, kastar han sig här i sjön utför ett fall, som om våren och efter starkare regnväder är bland de allra grannaste man kan se».

11. KILIAN ZOLL

(1818–1860)

GyckleJösse, Skotten och Majasofia på åbron i Värnamo.

Olja på plåt. 23,8 × 35 cm. Osignerad. Möjligen målad i samband med att Zoll för 100 riksdaler utförde altarmålningen i den nybyggda Voxtorps kyrka i Värnamo pastorat. Den ersatte en medeltidkyrka som blivit för liten för församlingens behov och Zolls målning skall vara utförd 1846. 24 000 KR

☞ Med två mycket nötta och tejplagade intyg bevarade a tergo: »Undertecknad har sett omstående tavla målad på koppar och föreställande tre Värnatyper på 1840-50-talen, och är den enligt min mening ett ungdomsarbete [!] av folklivsmålaren Kilian Zoll (f. 1818, d. 1860), vilken på sina resor i Skåne, Halland, Småland etc ofta brukade uppsöka och avmåla mera originella typer. Stockholm 26/11-36 / August Hahr».

Det andra anonymt, maskinskrivet: »Denna tavla är säkerligen målad av Artisten [Kilian] Zoll, som [på] 1840/50 talet besökte Wernamo, där han målade flera porträtt av köpingens innevånare. Tavlan återger mycket träffande tre avsigkomna original på Wernmo [!] åbro, nämligen GyckleJösse, Skotten och Majasofia, mycket välbekanta för dåtidens Wernamobor.»

Bilden har visserligen ett topografisk intresse, men dess största betydelse ligger i dess sociala dimension och de avbildade personerna. Det är en mycket ovanlig bild – man kan inte påstå att 1800-talets GyckleJössar, Skottar och Majasofior dominerar sin tids porträttkonst.

12. STIG ÅSBERG

(1909–1968)

Kap Sounion.

Teckning i svart tusch och blyerts. Signerad och daterad: »Stig Åsberg 1967». 33,5 × 24,5 cm.

LITTERATUR: Göran Martling, *Stig Åsberg. En svensk grafiker* (2003), s. 131 (avbildad, helsida) & 134. 3 600 KR

☞ Detta utkast från slutet av Åsbergs gärning resulterade aldrig i någon etsning. Åsbergs sista blad, »Sommarkväll» och »Capri», är båda utförda 1966 och Åsberg gick bort i juli 1968.